

Naturvårdsdiplom till greve med okonventionella skogsbruksmetoder

Sveriges Entomologiska Förenings markägardiplom för 1995 tilldelades vid årsstämman i Linköping greve Nils Mörner på Björksund, Tystberga i Södermanland. Nils Mörner fick utmärkelsen för att han på ett föredömligt sätt tagit intryck av argumenteringen för ett faunavårdsinriktat skogsbruk. Trots ett grundläggande mycket produktionsinriktat synsätt på skogsbruket har han på stora arealer tillämpat och genomfört mycket okonventionella skogsbruksåtgärder som bevarat, gynnat och nyskapat gynnsamma miljöer för den vedberoende insektsfaunan.

Fig. 1. Greve Nils Mörner (t.v.) med SEF:s markägardiplom framför Björksunds slott tillsammans med ordf. i Föreningen Sörmlandsentomologerna Ingemar Struwe (i mitten) och Rolf Pettersson från Skogsvårdsstyrelsen (t.h.), 12.11 1995. Foto: Lasse Skog, Nyköpings Bildtjänst AB.

Distribution of the Swedish Entomological Society's Nature Conservation-diploma to count Nils Mörner, Björksund Castle, province of Södermanland. By practicing unconventional forestry methods, he has preserved, favoured and recreated suitable habitats for a wood dependent insect fauna.

Fig. 2. Representanter för Skogsvårdsstyrelsen och Sörmlandsentomologerna samt markägaren själv studerar och beundrar resultatet av annorlunda skogsbruksåtgärder, här vid en tillkapad högstubbe. Fr.v.: Rolf Pettersson, Lars Holmberg, Nils Mörner, Ingemar Struwe.

Studies of a pine stump which has been cut several meters above the ground, in order to create suitable habitat for wood living insects.

Det "nya" landskapet har föranlett många höjda ögonbryn hos kolleger inom skogsbruket – men också lett till en lång rad av studiebesök från hela Mellansverige. Arkitekt bakom åtgärderna har varit skogsvårdskonsulent Rolf Pettersson som också hedras. Han har genom uppfinningsrika lösningar visat att den nya skogsvårdslagens dubbla målsättning – naturvård och produktion – kan genomföras i större skala och med stort utbyte för naturvårdspengarna. Det gamla valet inför en värdefull gammalskog, slutavverkning eller reservatsbildning, har faktiskt alternativ. Genom kontrakt på 50 år har markägaren frånträtt sin brukanderätt av skogen till Skogsvårdsstyrelsen under denna tid. Här kan Skogsvårdsstyrelsen bedriva ett rent flora- och faunavårdsinriktat skogsbruk och genomföra sådana åtgärder som liknar eller framkallar brand, stormfällning, högstubbar, solexponering etc. Men markägaren står inte heller lottlös eftersom åtgärderna ger avkastning. Den första åtgärden i ett sådant gammalt "bortglömt" skogsskifte kan ge en ordentlig virkesavkastning men resultatet är ett helt annat än det gamla kalhygget. För den konventionelle skogsbrukaren ter sig restskogen anskrämlig med sina kapade högstubbar, vältor och lämnade mogna träd i mängd, men för entomologen gryr här löften för framtiden. Här finns och växer fram refugier för de hotade arterna i skogsbruket. Här finns plötsligt en successionsfas som annars saknas i det gamla "antingen-eller"-systemet.

Åtgärder enligt denna modell har genomförts på flera platser i Södermanland men Nils Mörner har låtit göra det i stor skala och med ett särskilt engagemang. "Grevens fula skog" har blivit ett alltmer uppmärksammat exkursionsmål för alltmer intresserade skogsbrukare från allt fler delar av landet. Och det är värt ett markägardiplom!

Ingemar Struwe